

A close-up photograph of a hand holding a black pen, writing on a document. The background is a solid blue color. The text is overlaid on the right side of the image.

Schrijven gaat niet vanzelf. Ook niet met een AI-tool zoals ChatGPT. Daar weet onze taaltrainer Judith Winterkamp alles van.

TEKSTEN SCHRIJVEN MET AI BLIJFT MENSENWERK

Trillend van angst en onzekerheid liet ik mijn eerste tekst aan de uitgever zien. Hij slaakte een diepe zucht, pakte zijn rode pen en begon strepen en pijlen te zetten. De ene alinea moest naar boven, de andere naar beneden en de volgende kon geschrapt.

Het zweet brak me uit.

SCHRIJVEN IS HARD WERKEN

Ik was net begonnen aan mijn eerste baan als redacteur, terwijl ik geen ervaring had met schrijven. Maar ik had wél een droom: schrijven. Terug achter mijn beeldscherm deed ik braaf wat hij me had opgedragen. Ik knipte en plakte tekstblokken heen en weer over het beeldscherm. Het leidde tot een betere tekst, dat zag ik wel. Maar de pret duurde niet lang. Lang verhaal kort: nog in mijn proeftijd stond ik weer buiten. Een teleurstelling rijker en een illusie armer. Na een avond uithuilen wist ik dat ik nog steeds mijn schrijfdroom had. En ik besloot: als ik wil leren schrijven, dan moet ik aan de bak, het onder de knie krijgen. Ik gaf niet op. Inmiddels schrijf ik zo'n 25 jaar over taal, spelling, stijl en communicatie. Schrijven gaat voor de meeste mensen niet vanzelf. Het is ploeteren, nadenken, twijfelen, hoofd- en bijzaken scheiden, je inleven in de lezer, structureren, herstructureren, schrijven, zuchten, weggelopen, weer schrijven, corrigeren.

BLIJ MET CHATGPT

Schrijven is niet makkelijk. Dat weet iedereen. Daarom zijn velen van ons zo blij met kunstmatige intelligentie (AI). Omdat we AI zien als een kans om sneller en met meer gemak te schrijven. Ik kan je dit zeggen over het gebruiken van AI: ik maak een presentatie voor een secretaressecongres, over 'Goede teksten schrijven met AI'. De zaal zit bomvol. Ik zal handvatten geven om ChatGPT in te zetten om sneller een tekst te schrijven. Ik zal ideeën geven om een prompt te schrijven waarmee je een beter resultaat krijgt. Ik zal laten zien wat de risico's zijn en hoe je die kunt vermijden. Maar ik kan niet voorkomen dat er ook deelnemers te leurgesteld zullen zijn. Want écht achteroverleunen is er niet bij. Je kunt niet wachten tot de perfecte brief, mail, uitnodiging of dat nieuwsbericht vanzelf op je beeldscherm floept... helaas. Want soms lijkt ChatGPT te hallucineren. Toen ik vroeg wie Judith Winterkamp is, antwoordde hij dat ik een ge-

renommeerde Nederlandse kunstenares ben, bekend om mijn expressieve schilderijen. Klopt niet. Na een nieuwe poging met een betere prompt vertelde hij dat ik studenten help om hun taalvaardigheden te verbeteren in het communiceren in een nieuwe taal. Komt in de buurt, maar klopt toch niet helemaal. ChatGPT ziet soms dus dingen die er niet zijn.

DUBBELCHECK DE AI

Check de ChatGPT-tekst dus altijd op juistheid. Jij bent immers verantwoordelijk voor de tekst die je stuurt, of je deze nu wel of niet met hulp van AI geschreven hebt. Ik vroeg ChatGPT zelf op welke fouten we hem kunnen betrappen. Antwoord:

- Onnauwkeurigheden: hij geeft soms onjuiste informatie, bijvoorbeeld als de vraag ingewikkeld is;
- Beperkte context: hij wordt getraind maar de info die na zijn trainingsdatum bekend wordt, heeft hij niet. [redactie: de gratis ChatGPT 3.5 is getraind tot januari 2022];
- Taalfouten: hij zegt dat hij getraind is om foutloos te schrijven, maar dat het toch soms misgaat;
- Biases: zijn antwoorden bevatten soms onbedoelde vooroordelen.

CHATGPT IS GEEN MENS

Je zou bijna denken dat ChatGPT een mens is. Maar dat is-ie niet. Het is een taalmodel dat is getraind op een breed scala aan internetteksten waarmee de chatrobot antwoorden genereert. Die internetteksten zijn natuurlijk weer gemaakt door mensen. En mensen zijn soms onnauwkeurig, maken taalfouten en zijn gebiast. Vandaar.

HET BLIJFT MENSENWERK

Je kunt goede teksten schrijven met AI. Net zoals ik tijdens mijn studie leerde goede teksten te schrijven, zo kun je ook leren om met AI iets goeds te maken. Maar daar moet je wel wat voor doen:

- Investeer in de AI-tool, leer programma's als ChatGPT kennen, begrijp welke input hij van jou nodig heeft om je de tekst voor je te schrijven die je hebben wilt;
- Ga met ChatGPT in gesprek zodat jij weet wat hij van jou nodig heeft, en andersom;
- Zie hem als je schrijfmaatje waarmee je samen tot een goede tekst komt;
- Maar zorg er ook voor dat je jouw eigen schrijfvaardigheid op peil houdt en jouw kennis en ervaring inzet om hem op de juiste manier voor je te laten werken.

PROMPTS OM SPELLING EN GRAMMATICATE VERBETEREN

Spelling:

- 'Controleer alle woorden op spellingfouten en verbeter ze. Gebruik indien nodig een woordenboek of spellingcontrole';
- 'Kun je deze tekst controleren op veelvoorkomende spelingsvalkuilen, zoals 'hun' versus 'hen', 'daar' versus 'hun', enzovoort?'

Grammatica:

- 'Controleer of alle zinnen grammaticaal correct zijn, inclusief onderwerps- en werkwoordovereenkomst, juiste gebruik van tijden, enzovoort';
- 'Kun je deze tekst controleren op veelgemaakte fouten zoals verkeerd gebruik van bijvoeglijke naamwoorden, etc?'

Leestekens:

- 'Controleer of alle leestekens correct zijn gebruikt, inclusief komma's, puntkomma's, dubbele punten en aanhalingstekens';
- 'Kun je deze tekst controleren op veelgemaakte fouten zoals ontbrekende of overmatige leestekens, verkeerd gebruik van apostrofs, enzovoort?'

Zinsstructuur

- 'Controleer of alle zinnen duidelijk en goed gestructureerd zijn. Vermijd te lange of te complexe zinnen';
- 'Kun je deze tekst controleren op veelvoorkomende problemen zoals zinnen zonder werkwoord, etc?'

Woordgebruik

- 'Controleer of alle woorden correct zijn gebruikt en passend zijn in de context van de tekst';

Samenhang:

- 'Controleer of er samenhang is in de gebruikte taal en stijl door de hele tekst heen.'
- 'Kun je deze tekst controleren op inconsistenties in spelling, grammatica of interpunctie die de leesbaarheid van de tekst kunnen aantasten?'

Leesbaarheid:

- 'Lees de tekst hardop voor om onnatuurlijke zinnen of struikelblokken op te sporen';
- 'Kun je deze tekst controleren op herhalingen en andere factoren die de leesbaarheid van de tekst kunnen verminderen?'

PROMPTS OM JARGON TE VERVANGEN

ChatGPT kan je ook helpen om onduidelijke en moeilijke woorden of jargon in teksten te herkennen en te vervangen. Hier een aantal voorbeelden van handige prompts

Vind onbekende woorden en vervang ze:

- 'Identificeer woorden of zinsdelen die mogelijk onbekend zijn voor het beoogde publiek';
- 'Vervang deze jargontermen door meer alledaagse taal of leg hun betekenis kort uit als dat nodig is'.

Vraag om verduidelijking aan ChatGPT:

- 'Zoek naar passages waarin technische termen worden gebruikt zonder duidelijke context of uitleg';
- 'Vraag om verduidelijking door te vragen naar meer specifieke details of door het gebruik van eenvoudigere taal voor te stellen'.

Vind betere woorden voor jargon:

- 'Zoek naar jargontermen die mogelijk synoniemen hebben in meer gangbaar taalgebruik';
- 'Vervang deze jargontermen door hun meer toegankelijke synoniemen om de tekst begrijpelijker te maken'.

Vraag om voorbeelden die beter leesbaar zijn:

- 'Identificeer abstracte concepten of processen die worden beschreven met jargon';
- 'Vraag om concrete voorbeelden of analogieën die het begrip van deze concepten kunnen vergemakkelijken zonder gebruik te maken van technische taal.'

Focus op de leesbaarheid van de tekst:

- 'Beoordeel de algehele leesbaarheid van de tekst en zoek naar passages die moeilijk te begrijpen zijn vanwege het gebruik van jargon';
- 'Vervang complexe jargontermen door eenvoudigere alternatieven om de leesbaarheid te verbeteren en de tekst toegankelijker te maken voor een breder publiek'

SCHRIJVEN MET AI:

Tijdens deze nieuwe intensieve eendaagse training ga je meteen aan de slag met ChatGPT. Je leert wat nodig is om een tekst met AI te schrijven zoals jij hem wilt.

GA VOOR MEER INFORMATIE NAAR:

managementsupportacademy.nl/schrijven-met-ai